

tározása előtt a helyiséget kikénezzük. A kén fejtő szaga azután kiöli a penészgombákat. (A kénezés előtt természetesen minden ablak- és ajtónyílást gondosan elzárunk.) A kamrában vagy pincében gyümölestartó állványokat helyezünk el, azokon deszkapolcokat készíünk. A gyümölcsöt csészelevelével lefelé, egymástól kissé távolabb helyezzük el. Ha szűk a hely, egymásra is rakhatjuk a gyümölcsöt, de az egyes rétegek közé csomagolópapírost kell tennünk. Az ilyen módon eltett gyümölcsöt azonban nehéz ellenőrizni, pedig a romlottakat azonnal el kell távolítanunk, nehogy a többi is elromoljon tőlük.

III. Összefoglalás. a) Az elmondottak számonkérése. b) Alkalmazás. Példa megoldása, amelyben kiszámítandó az, mennyivel többet kereshetünk az eltartott gyümölcsön, mint az érés idején eladott gyümölcsön.

1940. szeptember 3. hete.

Beszéd- és értelemgyakorlat.

I. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A jószívűség.

Nevelési cél: A jószívűség felkeltése.

Szemléltetés: Meséken, példákön.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. Az előző órán tárgyaltakat felújítjuk, vonatkoztatjuk a gyermekekre. Még mindig az iskola életében vagyunk, azt tárgyaljuk. Adott esetből áttérünk a másokon való segítségre, a jószívűségre.

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. Mesék, példák bemutatása.

a) *A jó pajtások.* Volt egyszer egy iskola, ahova éppen olyan kjs gyermekek jártak, mint ti. Az egyik gyermek kereskedőnek volt a fia, a másik szabónak, a harmadik földművesnek, a negyedik napszámosnak. Egyik gazdagabb volt, a másik szegény, de azért az iskolában csakúgy szerették egymást, mintha semmi különbség nem lett volna köztük. Mert hát igazában nem is volt. Az egyik gyermek éppen úgy azért ment az iskolába, hogy megtanuljon írni, olvasni, számolni, énekelni, testét fejleszteni. — Ugy-e, gyermekek, ti sem tesztek különbséget egymás között, mert valakinek többet adott a jó Isten? Bizony gyermekek, mindnyájan egyformák vagyunk. A gazdagnak elviheti házáat a tűz, természetét az árvíz, marháit ellop-hatják, — viszont a szegény napszámos ember is gyűjthet magának házat, földet.

Abban az iskolában is, amelyről most beszélni akarok, ilyen vegyesen ültek a gyermekek. A tanító úr kislia mellett ott ült a szegény napszámos kislia. És milyen szépen megfér-

tek egymás mellett. Pedig a tanító kisfia szép ruhában járt, új cipője volt, aranyzsinoros sapkája, míg a szegény napszámos fiának rongyos volt a cipője, nem volt szép iskolatáskája sem, s bizony, a ruháján is egymást érték a foltok.

Történt egyszer, hogy az egyik óráközi szünetben észrevették a gyermekek, hogy mindenki eszik, csak éppen a szegény napszámos fiaeskája nézi őket nagy szomorúan. Látja, hogy az egyik gyermek egy nagy darab vajaskenyeret megszolt. Akkora volt, hogy ha elejtette volna, biztosan eltört volna a lába! A másik lekváros kenyértől lett maszatos, a harmadik nagy darab szalonnát evett, a negyedik kenyérdarabkák közé tett főtt tojást, egyszóval mindnyájan jóízűt ettek. Csak a mi szegény kis fiunk nézte félrehúzódva a lakmározókat.

Meglátta ezt a tanító úr kisfia, aki éppen tegnapról maradt finom süteményt ropogtatott fogai között. Nem értette, hogy miért nem eszik velük együtt a szomszédja is. Odafordult hozzá:

— Hát te, Palkó, miért nem eszel, most szabad, szünet van?

A szegény kis Palkó csak nézett, nézett, elhomályosult a szeme, de nem válaszolt.

A tanító kisfia tovább faggatta, köréjük gyűltek a többiek is, de hasztalan volt minden faggatás, a napszámos kisfia néma maradt. Csak egyre fényesebb lett a szeme, míg egyszer csak két nagy, csillogó könnyesepp futott végig az arcán...

A gyerekek nem faggatták tovább, mindenki tudta, miért nem eszik velük Palkó. A tanító úr kisfia erre odament hozzá, átölelte, majd letört a saját tésztájából egy jódarabot s neki adta:

— Egyél, Palkó! Jó! Az édesanyám sütötte tegnap!

A kis Palkó azonban alig mert hozzá nyulni, bár már tegnap dél óta nem látta hírét sem a kenyérnek, meg másnak sem. Édesapja nem kapott munkát, nem dolgozott, így bizony üres maradt az asztal, amikor tegnap délben hazament. Üres maradt az estére is, reggel is. Pedig máskor, ha volt otthon valami, édesanyja el nem engedte soha, hogy valamit bele ne csúsztasson kis tarisznyájába, a könyvke mellé. Ma az édesanyja olyan különös volt, amikor eljött. Olyan szeretettel csókolta meg a kis fiát, mint máskor ritkán és mintha mondani akart volna valamit, de csak sóhajtozott és nem jött ki hang a torkán...

Palkó osztálytársai jószívű fiúcskák voltak. Ettől kezdve, mintha valami csoda történt volna: annak az osztálynak tanulói mind olyan étkesek lettek, hogy szüleik nem győztek csodálkozni és örülni farkas-étvágyuknak! Azok a gyermekek, akik eddig sokszor hazavitték uzsonnájuk felét is, mert nem tudták megenni, most maguk kérték édesanyjukat, hogy sokat tegyen be nekik a táskájukba, mert nagyon éhesek. Nem is vittek haza semmit ettől a naptól kezdve.

Tudjátok-e, mi történt, kedves gyermekeim?

Bizony, eltaláltad, kisfiam! Nem maguknak kérték a sok uzsonnát, hanem annak a szegény Palkónak, akinek édesapja nem dolgozott... Ettől a naptól kezdve le nem ment volna az osztálytársainak torkán egy darab kenyér sem anélkül, hogy ne adtak volna kis osztálytársuknak is belőle.

Megbeszélés.

a) *A szegény ember vendége.* Élt egyszer egy nagyon szegény ember, annak volt egy szegény felesége. Bár mindketten szerettek volna dolgozni, bizony mégis sokszor előfordult, hogy még száraz kenyérük sem volt napokig. Cirmos cicájuk is világgá bujdosott, mert nem talált a kamrájukban egy fia egeret sem. De hát ez nem is volt csoda, ki látott már üres kamrában egeret? Egyszer mégis nagy öröm érte ezt a szegény munkás-embert és feleségét: pirosarcú kisfiucskával áldotta meg őket a jó Isten. Olyan volt ez a kis csöppség éppen, mint a templomban a kis angyalkák, csakhogya éppen szárnyaeskája nem volt. A nagy örömben aztán elhatározták, hogy ezt az örömet nagy keresztelővel ünnepelik meg. Először is azt beszélték meg, mi is legyen az ebéd? Töltöttkáposztát kellene csinálni — mondta a szegény asszony. Utána meg sült libát, — tódította a szegény ember. Végezetül még túrós rétest, jó foszlósat, mindehhez pedig egy jó üveg vörös bort, hogy legyen mivel áldomást inni a kis jövevény örömére! Hanem hát nagy baj volt: bizony mindez csak kívánság maradt, mert a kamra olyan üres volt, hogy söpörni sem kellett benne! Így hát bizony le kellett mondani a nagyszerű ebédéről, a töltöttkáposztáról is, a sültlibáról is, a túrósnétesről is, no meg a vörösborról is, mindössze egy lábas krumplipaprikást főzött a jóasszony, amihez bor helyett tiszta vizet hozott a szegény ember. Így is jó, ha már másként nem lehet — sóhajtott a szegény asszony, amikor ebédhez ültek. Már éppen föltálalta a jóasszony az egyszerű étket, amikor kopogtattak az ajtón. Ugyan ki járhat erre, ahol még a madár sem jár? Hanem hát azért mégis csak kiment, megnézte ki kopogott? Egy nagyon öreg, toprongyos ember állott a küszöb előtt. Folt hátán folt volt a kabátja, mellét verte a szakállá. — Adjon Isten jó napot! — köszönt illendően. — A faluba igyekeztem, hogy alamizsnát kéregessek, de nagyon elfáradtam. Három napja nem ettem egy falatot sem. Adjatok, jó emberek, egy falat kenyeret s engedjétek meg, hogy ott a kuckóban kipihenjem magamat. — Hát csak kerülj beljebb, jó ember, — monda neki a szegény ember, — bár mi sem vagyunk tehetősek, éhedet mégis elolthatod s meg is pihenhetsz nálunk. Amink van, jószívvel adjuk.

Azzal egy harmadik, bicegő lábú széket tettek az asztal mellé. Az öreg koldus nem kérette sokáig magát, leült s ugyan-csak kanalazta a paprikáskrumplit. Látszott, hogy igazat mondott, napok óta nem evették, mert csak úgy esúszott le a torkán az étel, ami pedig kettőjüknek sem lett volna éppen sok. De azért

egyre kínálgatták a vendéget: Tessék, tessék, jó szívvel adjuk. — Mi már úgysen vagyunk éhesek, éppen megebédeltünk már... Mikor már olyan üres volt a lábas, hogy törülgetni sem lehetett, megszólalt a szegény koldus: Hát bizony, mi tagadás, nekem még korog a gyomrom, de jól fog esni az a töltöttkáposzta, ami a tűzhelyen rotyog!

Gondolhatjátok, hogy összenézett erre a szegény ember és a felesége. Hiszen azt megették volna ők is, — ha lett volna! Nem is állta meg a napszámos, hogy el ne nevesse magát: Biz az még nekünk is jól esnék, csak volna!... — Hogyne volna — válaszolta a koldus, — hiszen ott rotyog a fazékban! Tálalja csak föl jó-asszony! A szegényasszony odament a tűzhelyhez, fölemelte a fazék fődőjét, — hát uramfia! — csakugyan akkora töltelékek rotyogtak ott, akár egy gyermekfej! No de ilyen csodát! Hozzá is láttak íziben s egymásután tűntek el a hatalmas töltelékek a tálból, — hiszen emlékezetük óta nem volt még ilyen lakoma ebben a kunyhóban! Hát mikor megtörölték a szájukat, megint csak megszólalt a koldus: — Most pedig sor kerül a sült libára is. — Ezen a mondáson még nagyobbat nevettek a szegény emberék. — A sültlibára ám, ami nincsen! — Ha én mondom, hogy van — szólalt újra a vándor. — Nyissa ki a tűzhely sütőjét, jóasszony, ott pirul az a szép nagy liba, csak vegye ki! Még a szagát is érzem! — Csakugyan, erre már a szegény ember orrát is megcsapta a felséges illat. Csakugyan: kinyitják a tűzhely sütőjének ajtaját, — hát ott pirul a liba! Pár perc múlva már annak is csak a csontjai heverték a tálban. Ismét megszólalt a szegény koldus: De már az ilyen jó lakomát csak nem fejezhetjük be túrósrétes nélkül! Azzal is éppen úgy jártak, mint a töltöttkáposztával, meg a sültlibával! Nem győztek csodálkozni a dolgon a szegény ember és felesége, de azért hamarosan megették azt is az utolsó darabig. Utoljára már csak a vörösbor hiányzott, de nem sokáig. Megszólalt a koldus: Már most, gazduram, ne sajnálja a fáradságot s hozzon egy pohárka bort is. — Hej, hiszen én is meginnám — pödörte a bajuszát a szegény ember, — csak volna! De mikor egy gyűszűnyi sincs a háznál! — Debogy nincs! — szólt a vendég. — Menjen csak le gazduram a pincébe és üsse csapra a hordót! A szegény ember vállát vonogatva indult a pincébe s mit látott? Hatalmas hordó gömbölyödött ott a gerendán. Kettőt lépett egy helyett, amikor fölsietett, hadd lássa a csodát az asszony is! Mikor aztán megitták az áldomást is, így szólt hozzájuk a koldus ember: Te szegény ember és szegény asszony! Ti igazán megmutattátok, hogy jószívűek vagytok. Magatoknak is alig volt betevő falatotok, mégis megosztottátok velem, a koldussal. Én hát megáldalak benneteket és újszülött kis gyereketek! — Aztán, mire feltekintettek, a vándor már nem volt sehol. De beváltotta ígéretét: hűséges pártfogója lett a szegény embernek és családjának egész életükben.

Megbeszélés.

III. Összefoglalás.